

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

În pragul conferențelor învățătoarești.

În curând se vor ține conferențele anuale ale învățătorilor noștri confesionali din arhidieceză. Adușurile acestea învățătoarești au o mare însemnătate atât pentru singuraticii învățători, cât și pentru cultura noastră populară, în general.

În anul acesta ele au o însemnătate și mai mare ca de obicei. E știut că în cei din urmă trei ani conferențele învățătoarești s-au ținut după protopopiate. Această organizare, care nu s'a afirmat destul de bine, a fost abandonată din partea măritului Sinod arhidiecezan din anul acesta și conferențele s-au organizat pe alte baze, mai corespunzătoare trebuințelor actuale ale bisericii și școlii noastre.

Forurile noastre bisericesti și-au dat totdeauna seama nu numai de necesitatea, ci și de însemnătatea conferențelor învățătoarești și, de aceea, ele nu s-au mulțumit să se uite impasibil cum se desfășură dela sine lucrările acestor întruniri, ci au căutat din ce în ce tot mai mult să toarne viață în ele, să le ajute cu toate mijloacele ca să-și poată îndeplini misiunea în cele mai bune condiții. Și astfel, într-o vreme când glasuri răslete cer reactivarea vechilor reuniuni învățătoarești și când cele mai multe reuniuni învățătoarești din patrie își istovesc puterile cu lucruri administrative și cu parade pompoase, conferențele noastre organizate de Consistoriu iau tot mai mult înfățișarea unor întruniri serioase, demne și roditoare; ele sunt niște cursuri complementare, cari ajută pe învățători pe de o parte să-și adâncească cunoștințele pedagogice și metodice, pe de alta să se ție în curent cu cele mai însemnate probleme școlare și culturale actuale.

În anul 1910 Consistorul nostru a pus în programul tuturor conferențelor, pe lângă punctele fixate de ele, și chestiunea *activității extrașcolare* precum și dări de seamă despre *literatura pedagogică românească mai nouă*, — două chestiuni de interes vital pentru cultura noastră, cari au fost îmbrățișate cu o mare căldură de învățători. În 1911 Consistorul a mers cu un pas mai departe și a adus conferențele în strânsă legătură cu noul Plan de învățământ. În locul multelor și variatelor probleme din programul conferențelor de până aci, Consistorul a pus în programul tuturor, o singură problemă, și anume: „*Învățământul religios*”, care s'a desbătut din toate punctele de vedere. Inovația aceasta n'a fost altceva, decât adoptarea unor condiții de discuții și de lucrare obicinuite în toate congresele serioase din zilele noastre. Punând în discuție o singură problemă mare și privindu-o din toate punctele de vedere, fiecare participant se alege cu idei clare asupra unui anumit domeniu.

Organizația în această formă a conferențelor a fost salutată cu bucurie din toate părțile. Dieceza ortodoxă a Orășii-mari a adoptat, pentru 1911, cuvânt de cuvânt programul nostru, iar frații greco-catolici din arhidieceză și-au organizat și ei conferențele în despărțimintele reuniunii lor, într-o formă apropiată de a noastră. O dovadă că școala confesională românească își dă tot mai mult seama, că multe greutăți, interne și externe, nu le va putea învinge decât printr-o *muncă sistematică*. Pe baza acestei organizări, în anul curent Consistorul a pus în programul conferențelor al doilea obiect din Planul de învățământ: *Limba română*. Unii, neorientați și preocupați, au văzut în aceasta o „tendință antipatriotică” și acestei credințe i-au dat și expresiune în unele foi din capitala țării. Faptul

că în conferențele din anul acesta se tratează numai învățământul limbei române, e în realitate tot atât de puțin o „tradare de patrie”, pe cât de puțin vor constitui o tradare de neam și de biserică conferențele din anul viitor, când toate vor discuta numai învățământul limbei maghiare.

Să vedem care va fi *Leitmotivul* conferențelor din acest an? Ele vor avea să arate de sigur *scopul* învățământului limbei române, *ramurile* acestuia și *mijloacele* pentru ajungerea scopului fixat. Cu toate acestea trebuie să se ocupe conferențele în mod exact și amănunțit și aceasta și din motivul, că școlile noastre, de o vreme încoace nu mai lucrează în condiții normale, ci în împrejurări cari împiedică o lucrare firească, pedagogică. Tocmai din acest motiv nu se va putea evita nici o discuție principiară asupra *împrejurărilor* în cari lucrează școala cu diferitele mijloace pentru realizarea scopului designat.

Conferențele din acest an vor avea să facă să străbată în toate mințile și inimile învățătorilor *conștiința rostului și drepturilor limbei materne în școlile noastre*.

Subliniem aceste cuvinte din cauza, că peste înțelesul lor au trecut dela 1907 încoace, foarte mulți, cu o ușurință condamnabilă. În adevăr, de când cu art. de lege XXVII. din 1907, o zăpăceală păgubitoare s'a sălăsluit printre oamenii noștri de școală atât cu privire la rostul, cât și la drepturile limbei românești în școlile noastre confesionale. Grație §-ului 20 din acest articol de lege, precum și mai ales ordinațiunii ministeriale Nr. 80.000 din 1910 — ambele interpretate în mod arbitrar de unii inspectori regești de școli — mulți s'au clătinați cu totul în ținuta lor cu privire la limba română.

Să cercăm a restabili puțin lucrurile în acest punct.

Paragraful 14 al art. de lege

XXXVIII. din 1868, prin care articol s'a organizat pentru întâia oară pe baze solide învățământul popular în Ungaria, lasă la buna chibzuire a susținătorilor de școală să hotărască limba de propunere în școlile lor. Bine înțeles că biserica noastră a stabilit ca limbă de propunere în toate școlile susținute de ea limba română, care e și limba națională a credincioșilor și limba liturgică. Dela 1868 până la 1907 am stat pe aceste baze deci: limba de propunere în toate școlile noastre a fost cea românească. Prin articolul de lege XVIII. din 1879 s'a introdus, ce e drept, și limba maghiară în școlile noastre, dar numai ca obiect de învățământ, care avea să se predea într'un anumit număr de ore (la început 3½ ore pe săptămână). Dela 1879 până la 1907 limba maghiară s'a predat, pe baza legii, într-o extensiune care nu tulbură în mod esențial principiul normalității planului de învățământ. Articolul de lege XXVII. din 1907 aduce o schimbare în starea de lucruri de până aci prin două momente, în ce privește învățământul: 1. el dispune ca în toate școlile nedivizate, cu limba de propunere nemaghiară, limba maghiară să se propue în 13 ore pe săptămână, și anume cu atâta intensitate, încât elevii „după terminarea anului al 4-lea de școală să-și poată exprima la înțeles gândurile în limba maghiară, atât cu graiul viu, cât și în scris” (§. 19), și 2. el face, în ce privește planul de învățământ, deosebire între școli cari se susțin din mijloacele proprii și între școli cari sunt subvenționate și de stat. Până la 1907 toate școlile confesionale urmau un singur plan de învățământ, stabilit și edat de autoritățile confesionale; prin noul articol de lege planul pentru limba maghiară, aritmetică, geografie, istorie și constituția patriei în școlile subvenționate de stat, se cere să fie aprobat și de guvern (§. 20).

FOIȘOARĂ.

Scrisori.

I.

Amice!

În anul 1908 ți-am fost adresat șase scrisori, în care am căutat să apăr pe medicii români contra învinuirii, că nu ar lucra destul în interesul poporului. Am arătat cu exemple, cum practicăm noi medicina, nu scriind simplu rețete, ci propovăduind în mod practică știința igienică și prin această cultura.

De astădată alte sunt motivele, care mă îndeamnă să-ți scriu.

Tu știi, că în orașul nostru a grassat tifusul în mod epidemic, odată în toamna anului 1905 și a doua oară în iarna anilor 1908/9. Epidemia primă a trecut ea cum a trecut, a doua însă a băgat în groază toată lumea, fugiau oamenii de orașul nostru ca de un loc ciumat.

Dar ca toate relele, așa și epidemiile acestea au avut și o parte bună. Au silit administrația orașului să dea mai multă atenție curățeniei și apei de beut.

Mie, în special, epidemia din urmă mi-a descoperit unele lucruri, despre cari auzisem, le știam chiar, dar nu le puteam aprecia îndestul.

Epidemia mi-a dat foarte mult de lucru, mai ales în casele oamenilor săraci, căci pe aceștia îi cercetează boalele epidemice cu predilecție. Ori unde mergeam în casă săsească, dacă nu în ziua primă, apoi în ziua a doua cu siguranță întâlneam o soră de caritate (Pflegeschwester). Aceasta venia, de obicei, de oficiul parohial săsece (evangelic) din loc, ca să vadă, dacă bolnavul are ori nu locuință corespunzătoare, așternut cum trebuie, dacă are ori nu îngrijirea necesară. Venia în fiecare zi cel puțin de două ori, măsura temperatura bolnavului și o însemna pe o tabelă, în care nota și alte lucruri ce a observat cu privire la starea bolnavului. Numai un medic, și mai ales în timpul unei epidemii ca cea din 1908/9, poate aprecia pe deplin importanța serviciilor aduse de aceste surori de caritate.

Dar am mai constatat un lucru. Surorile de caritate nu se mulțumiau numai să completeze îngrijirea bolnavului și să dispună cu privire la curățenie, la luarea medicamentelor și la observarea dietei prescrise. Nu, ci unde vedeau, că sărăcia e mare, raportați oficiului parohial, care la rândul său se îngrijea, ca bolnavul să primească în fiecare zi o porțiune de lapte și de supă. În fața ei familia parohială o mulțime de alte familii cu dare de mână au pregătit și distribuit de ale mâncării bolnavilor săraci. Câtă ușurare și câtă mângâiere pentru bieții oameni!

Acest fel de serviciu de caritate pu-

blică se găsește și în alte orașe săsești, ba și multe comune rurale își au sora lor de caritate, cel puțin în apropierea Sibiului.

Din toate acestea la noi nu se află nimic. Noi nu avem surorile de caritate și nu avem preoții, cari să se intereseze de bolnavii satului. La noi bieții bolnavi și bieții săraci sunt lăsați în grija sortii mai pe întreagă linia. Că trebuie și la noi să se facă ceva în această privință, nu mai încapă îndoială. Am învățat dela Sași atâtea lucruri folositoare; după exemplul dat de ei va trebui să organizăm și noi serviciul carității publice.

Sibiu, în Maiu 1912. Dr. Ben.

Monografia școlii elementare populare gr. ort. rom. din Măgoaja

de Gavril Hango, presbiter.
(Urmare).

Aceste sume se vor ridica cu oăntanșe csebite ale comitatului parohial subscris și de directorul local și vidimate și de Preașinstia Ta totdeauna la începutul anului școlar, care sume până la succesiva cheltuire se vor petrece în fondul școlar local, iar la finea fiecărui an școlar vine de a se subțerne acestui consistor un rațiocințiu esact despre aceste sume.

Această hotărâre consistorială se aduce la cunoștința Preașinstiei Tale cu aceea,

ca încunoștințind despre aceasta pe comuna noastră din Măgoaja, să faci cele de lipsă pentru aducerea școlii noastre de acolo la starea scrisă de lege, și apoi la timpul său să relaționezi consistorului despre cele făcute, având a așterne în-oase în înțelesul acestei hotărâri consistoriale oăntanșe pentru ridicarea competenței din fundațiunea Botta'ană.

Sibiu, din ședița consistorului episcopesc ținută în 30 Iuliu 1874.

Procopiu Ivacicovici m. p.
arhiepiscop și mitropolit.

Dapă protocoșul sinodului arhidiecezan din anul 1910, fundațiunea aceasta a'min'istrată la cons. arhid., la finea anului 1910 a avut un capital de 21.092 cor. 70 flieri.

Am oăntat să afla ceva și din viața acestui mare benefactor al școlii noastre din Măgoaja, dar n'am sfiat, iar tradiția nu-și aduce aminte de el, oăi matriculele încep numai din anul 1813 și în ele n'am dat de urma lui. Probabil va fi fost om foarte bătrân când a murit în anul 1863, oăi soția lui, tremurându-i mâna, n'a putut subscrie cu mâna proprie inventarul luat în anul 1866. Iar să oănt în persoană după date prin Szi. Abraham, unde a trăit și murit, n'am avut încă timp.

Imi spunea însă repausatul pretor I. Bazura, că prin anti 1850 a venit odată în Măgoaja un domn cu numele Botta George, care zicea: că este neguțător și

Punctul prim n'a dat prilej la interpretări cu două înțelesuri, în schimb punctul al doilea a produs o confuzie uimitoare. Din partea organelor statului el a fost interpretat în practică așa, că materiile amintite trebuiesc predate în școlile din chestiune în limba maghiară, și această interpretare i-au dat-o, durere, și unii Români în privința curățeniei sentimentelor cărora nu putem avea nici o îndoială. Situația aceasta a început la 1907. La 1910 ea s'a agravat pentru un moment prin publicarea planului de învățământ ministerial, edat sub Nr. 80.000. Cei cu interpretarea greșită găseau în acest plan o confirmare a părerii lor, deși pentru orice cetitor atent lucrul se prezintă destul de clar. Planul spunea prin însuși titlul său, că e dat pentru școlile cu limba de predare nemaghiară („nem-magyar tantervű népiskolák”). Altfel, dacă la 1907 s'ar fi introdus în viața școlară o inovație atât de esențială față de 1868 sau 1879, ea ar fi trebuit spusă clar în legea dela 1907, ceea ce însă nu se întâmplă. Nicăieri nu e vorba de așa ceva, ci exclusiv de planul care cuprinde materialul din aceste obiecte de învățământ. Lucrul acesta reiese în mod neîndoios și din cuvintele următoare ale urzitorului legii, contele Apponyi, care în vorbirea sa ținută la 12 Aprilie 1907 în camera ungară a zis:

„En nem tartandán szerencsétlenségnek, hogyha ezek a tantárgyak csak magyarul adtanának elő, de a törvényjavaslatban ez nincs. Csak az van benne, hogy a miniszter által kiadott tanterv szerint tanítandók, általa jóváhagyott tanterv szerint (Vezi „Országgyűlési értesítő” din 12 Aprilie 1907, pg. 12 coloana 1). In aceeași vorbire zicea mai departe contele Apponyi: „A ki a törvényjavaslatot figyelmesen elolvasta, lehetetlen hogy észre nem vette volna, hogy a törvényjavaslat intézkedéseinek főszövege nem a nyelvtanuláson, hanem az államelvén irányzatok megfigyelésén nyugszik. ... A tanítás egész irányítása, a tanítás jellegének meghatározása, a jellemképzés, a nevelés vezetése... szóval mind a mi az iskolának munkájához tartozik marad az iskolafenntartó kezében” (Ibidem).

Bazat pe spiritul și pe litera legii, cărora le vine în ajutor efectiv și cuvintele acestea ale fostului ministru, Consistorul nostru s'a și grăbit să lămurească organele vieții noastre școlare în acest punct, și prin circulara sa Nr. 11433/910, a a-

că se trage din familia Botta din Măgoșja și a știut în ce stare se află biserica și școala, și după ce s'a convins în persoană despre starea acestora, s'a dus fără să mai fi auzit ceva despre el până după publicarea testamentului prin anii 1865.

Mărturisindu-se testatorul de origine din Măgoșja, s'a oătat după erezii și în Măgoșja și s'au și anunțat Petru și Ilie Pop și fiul acestuia Dumitru și apoi Vasile Botta cu pruncii săi Ana și Vasile; dar precum se vede din rezultatul procesului, recunoscut fiind de erede numai vânduva cu drept de proprietate asupra unei părți de avere, iar cealaltă parte după moartea ei trecând în proprietatea parohiei în favorul școlii, — nu și-au putut dovedi dreptul de ereditate și așa n'au căpătat nimic din lășământ.

Referitor la înrudirea regretatului Ioan Pop Rețeganul cu testatorul George Botta reproduc câteva fragmente dintr-o epistolă ce o am căpătat dela el cu data 28 August 1898:

.... „Acum relativ la familia mea: George Bota... a fost frate cu moșul meu Ilie Bota, care (Ilie) a avut pe tata (Dumitru) și tata m'a avut pe mine... Din spusa moșei (soția moșului Ilie, care a trăit până în 1887 la Paști)... știu atâtea, că moșul a venit din Măgoșja, nemeș stărao și i-a mijlocit un frate Vasile, ce era popă în Batın, o moșie iobășasă aci. El s'a făcut iobag de bună voe, ca să poată ajuta cât de cât la școala pe frații săi George și Ioan, că Vasile era mai mare.” (Va urma).

rătat că planul de învățământ menționat, pe baza legii, nu pretinde ca amintitele obiecte de învățământ să se predea ungurește, ci ea pretinde numai ca „despre tot ce s'a învățat în limba maternă” (pg. 82) „elevii să știe ce e esențial” (pg. 104) și în limba maghiară „în rezumate scurte” (pg. 105 a planului ministerial Nr. 80.000/1910). În consonanță cu acestea a dispus apoi ca pe baza tuturor legilor și ordinațiilor existente, limba de propunere să fie și de aici încolo ca și până aci cea românească pentru toate obiectele de învățământ. Materiile amintite „se vor propune în orele respective exclusiv în limba română, rămânând ca ungurește ele să se propună în orele următoare de limba maghiară”.

După cum reiese din cele expuse până aci, legea nu cere absurditatea aceea care s'a introdus din partea unora în școli, iar Consistorul a luat măsurile cele mai categorice ca legea să fie interpretată după adevărul ei înțeles, așa ca nici sentimentele bisericii noastre să nu fie jignite peste măsură și nici principiile pedagogice să nu sufere naufragiu complet. Nu s'ar putea zice că măsurile Consistorului n'ar fi fost urmate de rezultatele așteptate; ceea ce se poate afirma însă e, că conștiința hotărâtă în acest punct încă n'a străbătut pe deplin în mintea tuturor învățătorilor confesionali români din această patrie. Ziariștica noastră a semnalat în timpul din urmă cazuri dintre cele mai grosolane sub acest raport.

Conferințele învățătoresci din acest an au să facă să pătrundă definitiv, ca o dogmă neschimbabilă, înțelesul adevărat al legii în mintea și inima fiecărui învățător. Ele au să-i facă pe învățătorii noștri să-și dea în modul cel mai apriori seama nu numai de scopul și mijloacele limbii române, ci și de împrejurările externe cari condiționează, ajută sau împiedică predarea ei cu succes; ele vor avea să stabilească și raportul sănătos dintre limba română și dintre limba maghiară. Ele vor arăta de sigur și ceea ce spun atât de simplu și atât de adevărat frații noștri italieni cari trăiesc printre noi, că: limba maternă e *lingua del cuore*, iar limba străină e *lingua del pane* (limba inimii — limba pâinei).

Și se va găsi în lumea asta cineva care să ceară să nu mai răsună, cu toate drepturile ei, limba inimii, numai și numai de dragul pâinei?

Cu acestea dorim învățătorilor noștri din cele patrușprezece cercuri conferențiare cel mai bogat seceriș, pentru că din el să-și poată pregăti din belșug cea mai bogată hrană a inimii, atât pentru ei cât și pentru sutele de mii de elevi pe cari au să-i crească în dragostea de tot ce e sfânt, adevărat, bun și frumos.

Adunarea generală a „Asociațiunii”.

Raportul general al comitetului central.

(Fine).

Despărțimintele, în cursul anului 1911, au continuat și cu înființarea agențiilor și bibliotecilor. Cu sfârșitul anului 1911, Asociațiunea a avut 274 agenții și 442 de biblioteci populare, (une e contopite cu bibliotecile parohiale și școlare). Într'un singur an numărul agențiilor s'a sporit cu 15, iar al bibliotecilor populare cu 67. Comitetul central, dorind să aibă informații despre circulația cărților aflate în bibliotecile populare ale Asociațiunii și în alte biblioteci de pe teritoriul despărțimintelor, a întocmit un tablou statistic, adunând datele necesare dela directorii despărțimintelor. Bibliotecile populare ale Asociațiunii au 26,335 de volume, cari au fost citite cam de 9818 cetitori. Pe lângă bibliotecile populare ale Asociațiunii, pe teritoriul despărțimintelor se mai află 275

diferite biblioteci, despre cari nu avem încă date pozitive. Aceste date, în viitor, se vor completa cu date mai precise.

La acest loc mai amintim, că despărțimintele cu prea multe comune se dismembrează mereu, înființându-se despărțiminte nouă, cari sporesc din an în an activitatea Asociațiunii. În anul 1911 s'au înființat următoarele despărțiminte: Beclean din desp. D. j.; Cincul mare din desp. Agniti; Haredoara din desp. Deva; Indol din desp. Turda; Mășacu din desp. Turda; Sălcioara din desp. Turda; Viseu-Lza în Maramoră. În cursul anului 1912 s'au mai înființat patru despărțiminte nouă și anume: Căh-Gă-bău, Gurgau, Jiu și Tincea. Mai sunt pe cale a se dismembra și celelalte despărțiminte, cari cuprind un număr prea mare de comune.

Acasta este activitatea ce a desfășurat-o Asociațiunea, cu ajutorul despărțimintelor, pentru răspândirea culturii în popor. Credem că se poate numi pe deplin multumitoare, având în vedere mijloacele materiale restrânse de cari dispune instituțiunea noastră, și împrejurările grele cu cari trebuie să se lupte.

Pe lângă această activitate desfășurată prin despărțiminte, Asociațiunea a publicat, în șase numere pe an revista „Transilvania”, redactată de secretarul Octavian C. Tăslăuanu. În revistă au apărut cercetări istorice și etnografice, documente privitoare la trecutul nostru, articole de actualitate, istoricul Asociațiunii și al tuturor așezămintelor ei, și informații despre mișcarea științifică literară. Revista s'a continuat și în 1912, iar dela 1 Ianuarie 1913 va apărea sub îngrijirea unui comitet de redacție, conform hotărârii secțiilor științifice-literare.

Dela 1 Ianuarie 1911, comitetul central, la propunerea secretarului Octavian C. Tăslăuanu, a reorganizat Biblioteca populară a Asociațiunii, hotărând să apară în zece broșuri și un Călinder în fiecare an, cari să se trimită tuturor membrilor ajutători în schimbul unei taxe de K 2 pe an. Biroul central a făcut un apel și liste de abonament, pe cari, cu ajutorul Ven. Consistorului și al despărțimintelor noastre, le-a răspândit aproape în toate comunele. În urma acestei propagande, care s'a continuat și cu ocazia adunărilor cerșale și a prelegerilor populare, Asociațiunea a reușit să aibă la sfârșitul anului 1911, zece mii cinci sute optzeci și nouă de membri ajutători, ca abonați ai Bibliotecii populare, răspândind între popor, într'un singur an 116,479 de broșuri. Credem că acest fapt e unul dintre cele mai importante, nu numai în viața Asociațiunii, ci în însăși viața culturală a poporului nostru.

În „Biblioteca populară a Asociațiunii”, îngrijită de secretarul Octavian C. Tăslăuanu, în cursul anului 1911, au apărut următoarele broșuri: Nr. 1. De demut de Dr. I. Lupaș; Nr. 2. Floarea Soarelui, legendă în versuri de Ștefan Cacoveanu; Nr. 3. Din viețile sfinților: Ioan Gară de aur; Nr. 4—5. Povestea lui Harap alb de Ion Creangă; Nr. 6. Lucrarea pământului de Aurel Cosoiu; Nr. 7. Cântecul din bătrâni, Cartea I. de Vasile Alecsandri; Nr. 8. Povestiri din viața țărănilor, Cartea I. de Ion Pop-R. Teganul; Nr. 9. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, partea I. Nr. 10. Istoria marelui împărat Alex. N. dru Macedon, partea a II-a; Nr. 11. Calendarul Asociațiunii pe 1912, întocmit de O. C. Tăslăuanu.

Cheltuielile de tipar pentru aceste broșuri, pentru apelul și pentru adresa, împreună cu cheltuielile de expediție și onorariul unei persoane, care face administrația Bibliotecii, s'au urcat, în total, la suma de K 24,629.59 iar încasările au fost de „K 20,376.59 Rezultă deci o pierdere de „K 4,253—

Cheltuielile de tipar s'au urcat mult, deoarece, la început, în urma desființării comitetului central, Biblioteca s'a tipărit numai în 5 mii de exemplare. Nrile 1—3 au fost de două ori retipărite, și numai cu începerea dela Nr. 4 s'au regulat câte 15,000 de exemplare. Încasările au fost mai mici, cu aproape 1 mie cor., deoarece multe dintre despărțiminte au reținut, conform §-lui 40 din statute, 20% din taxele membrilor ajutători. Pierderea de K 4,253 dela sfârșitul anului 1911, a scăzut la suma de K 3,220.20, făcându-se în cursul anului 1912 până la 1 Septembrie, încasări în sumă de K 932.80, pentru broșurile date în comision și în depozit. Pierderea de K 4,253 dela sfârșitul anului 1911 e de altfel acoperită de 36,057 broșuri rămase în depozitul Asociațiunii, în valoare de K 10,443.60, dintre cari o bună parte le-am trimis spre vânzare băncilor și despărțimintelor. Încasările ce le vom mai face până la sfârșitul anului 1912, vor acoperi, credem, în treagă pierdere din anul trecut și vor rămâne Asociațiunii peste 16 mii de broșuri, pe cari le va putea vinde în anii viitori.

Biblioteca populară s'a continuat, în aceleași condițiuni, și în cursul anului 1912

tipărindu-se fiecare broșură în 15.000 exemplare. Până la 1 Septembrie a. e. are 10,296 de abonați. Ca orice întreprindere nouă, la început a avut să se lupte cu mari greutăți; de aici au provenit unele neregularități la apariția și expediția broșurilor. Aceste neregularități astăzi sunt cu desăvârșire înlăturate și toate greutățile înlăturate. Biblioteca apare și se expediază regulat, așa că, în anii viitori, de sigar va crește numărul membrilor ajutători ai Asociațiunii, cari o abonează.

A doua bibliotecă editată de Asociațiune, și anume *Biblioteca tinerețului*, îngrijită de regretatul Dr. Ion Borcia, în cursul anului 1911, s'a sporit cu o singură broșură: *Cum se întorc rândunelele acasă*, tălmăcită de P. S. episcopul de Huși Nicodim. În cursul anului trecut s'au vândut în total 11,961 de broșuri, față de 1909 câte s'au desfășurat în cei doi ani precedenți, în cari s'au mai dăruit 7365 de broșuri. Biblioteca se va continua și în viitor, sub îngrijirea referentului secției școlare, dl Dr. Onisifor Gh. bu. Biblioteca s'a și îmbunătățit și s'a și ieftinit; s'au introdus ilustrații în textul broșurilor, ca să le facă mai plăcute copiilor, și pretul unei broșuri s'a redus dela 6 fi. la 4 fi. Nădăjdum că și această publicație, îndeplinind o trebuință simțită în literatură noastră educativă, va lua un avânt îmbucurător, dacă va fi sprijinită de Consistoriile și școlile noastre.

Comitetul central a continuat și edarea manualelor de învățământ pentru Școala civilă de fete a Asociațiunii. Au mai apărut, având aprobarea Ministerului de culte, următoarele: Aritmetica pentru cl. I. de dna Eugenia Tordășianu; Igiena și elemente de biologie, tradusă de Dr. Ilie Beu; Gramatica maghiară și carte de citire pentru cl. III, de regretata profesoară Ana Ferenciu.

În restul raportului se vorbește despre activitatea secțiilor științifice-literare, despre biblioteca „Asociațiunii”, muzeu, școala civilă, averea „Asociațiunii”, despre donațiunile făcute în anul trecut, etc. făcându-se la urmă următoarele propuneri:

Amăsurat dispozițiilor statutelor, comitetul central roagă onorata adunare generală:

- a) să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general;
- b) să deie expresie durerii sale pentru pierderea membrilor comitetului central și ai secțiilor științifice-literare, a binefăcătorilor și a celorlalți membri decedați dela ultima adunare generală încocă;
- c) să mulțamească tuturor binefăcătorilor, cari au făcut donațiuni pentru așezămintele instituțiunii noastre și pentru scopurile culturale urmărite de Asociațiune, în special dlui V. Stroescu;
- d) să aprobe dispozițiile comitetului central privitoare la acțiunea cooperativă;
- e) să decidă suprimarea postului de conferențier economic, din lipsa de mijloace;
- f) să aprobe modificarea §-lui 22 din Regulamentul afacerilor interne ale comitetului central presum urmează:

§. 22. Biroul se compune din funcționarii Asociațiunii (§. 24 State) cari își fac serviciul în cancelaria Asociațiunii.

Afară de preșident, vicepreșident și controlor toți ceilalți funcționari sunt obligați a ținea în fiecare zi ore de birou și anume: Iarna dela 8—2 p. m. și vara dela 7—1 p. m. Sala de lectură a bibliotecii va fi deschisă pentru public în toate zilele de lucru dela 5—7 seara.

Orele oficiale ale fiecărui funcționar se vor anunța pe ușa cancelariei.

g) să vot ze din suma colectată pentru busturile lui Eminescu și Gh. Barițiu acoperirea cheltuielilor avute cu ridicarea monumentului Gh. Barițiu;

h) să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1911 și să deie comitetului central absolutur pentru această gestiune;

i) să aprobe dispozițiile comitetului central din anul curent, cari au reclamat trecerea peste sumele prevăzute în bugetul anului 1912 și despre care se prezintă onor. adunări generale raport separat;

j) să aprobe proiectul de buget pe 1913;

m) să întregască comitetul central prin alegerea unui membru ordinar și a unui membru suplinitor;

n) să fixeze locul pentru adunarea generală viitoare.

Sibiul, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român”, ținută în 7 Septembrie n. 1912.

Andrei Bărbănuș Oct. C. Tăslăuanu
preșident. secretar.

Conferențele învățătoarești.

Convocare.

La baza ordinului consistorial Nr. 10.093 școl. — 1912, convoc pe învățătorii școalelor românești gr. or. din protopopiatele Sighișoarei și Căhalmului la conferința învățătoarească, care se va ține în zilele de 30 și 31 Octomvrie v. (12 și 13 Noemvrie n.) în școala românească din Căhalm.

Programul:

1. La orele 8 dimineața Invocarea Duhului sfânt.
2. Starea învățământului în școalele din protopopiatele Sighișoarei și Căhalmului (Comisia permanentă)
3. Învățământul intuitiv. (Gh. Stelea, Bendorf).
4. Metodica scris-cetitului. (Nicolae Marou, Andrașfalău-rom.)
5. Cetirea română. (I. Frâncu, Dăișoara).
6. Cartea de cetire. (P. Constantin, Daneș).
7. Gramatica română. (N. Iosif, Draos).
8. Exerciții de stil și compunere. (Gavril Hudeș, Hendorf).
9. Poezia în școala populară. (Dim. Brauea, Sighișoara).
10. Literatura în școala populară. (Aur. Popa, Sighișoara).
11. Legende și tradițiile populare. (Gh. Andron, Ungre).
12. Raportul dintre limba română și limba maghiară etc. (Gh. Maicar, Tiuș).
13. Mișcarea pedagogică-literară mai nouă. (Ana Căder, Nadeș-său).
14. Patronajile școlare. (Ion Popovici, Merchăș).
15. Propuneri.

Brașov, 19 Sept. v. (2 Oct. n.) 1912.

Dr. Al. Bogdan
comisar consistorial.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferința anuală a preoților din protopresbiteratul Branului pe ziua de 15 Octomvrie a. c. st. v. la orele 8 a. m. în comuna Râșnov cu următorul

Program:

1. Serviciul divin și predică.
- Vor servi preoții: Ioan Moșola, Virgil Pop și I. Balca. Predica o va rosti preotul Iacob Zorea.
2. Deschiderea și constituirea conferinței.
3. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.
4. Comunicarea rezoluției Nr. 15146 Bis., referitoare la concluziile conferinței anterioare, și a altor ordine consistoriale.
5. Tema: „Indigitați cu privire la canonul ce are a-l da preotul în diferite cazuri la mărturisire”, de preotul I. Plotogea din Tohanul nou.
6. Tema: Ce izvoare nouă de venit s'ar putea afla pentru îmbunătățirea stării materiale a poporului din tract, de preotul Viotor Pașcaru din Șohodol.
7. Tema: Că sunt mijloacele prin care se poate delătura conflictul dintre preoți și parohienii lor, de preoții Iosif Runcan din Măgara și Ioan Balca din Peștera.
8. Raportele comisiei permanente în cauza înființării unui fond al conferinței, referent: preotul George Eneșcu din Moeciul inferior.
9. Prezentarea documentelor din partea preoților despre mărturisirea fiecăruia.

Zernecki, în 15 Sept, 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. rom. al tractului Bran.

Ioan Hamza
protopop.

Convocare.

Onorata preoție din tractul Dobra se convoacă la conferința anuală ce se va ține în parohia centrală Dobra, Luni în 15/28 Octomvrie a. c. cu următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 9 a. m. invocarea Duh. sf. și deschiderea conferinței în școala tractuală.
2. Constatarea celor prezenți și constituirea conferinței.
3. Comunicarea ordinului consistorial Nr. 12479 B. 1911.
4. Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor

noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în care nu avem școala confesională? Temă lucrată de preotul Petru Hăden precum și de toți parohii.

5. Cum a îndeplinit preoția cele 12 puncte din „Sfaturile arhiericești” Nr. 7993 Prez. 1909. Raport general pe baza rapoartelor dlor parohii în care se va cuprinde și rezultatul activității pastorale dela ultima conferință, cari rapoarte au să se înainteze oficiului protopresbiterat până la 2/15 Octobrie.

6. Cauzele cari îngreunează administrația în parohii și mijloacele de îndreptare, temă încredințată peoților Victor Sălgeanu și Andrei Urdea.

7. Rapoartele despre serviciile divine săvârșite în sobor, prezentate tot până la 2/15 Octobrie de conducătorii ceterurilor de grupări religioase.

8. Eventuale propuneri.

9. Designarea locului pentru conferința viitoare.

10. Închiderea conferinței.

Dobra, la 16/29 August 1912.

Ios. Morariu
protopop.

Expoziție de copii în Râșinari.

Despre însușirea cu care au primit fruntașii comunei Râșinari apelul comitetului central al Reuniunii române agricole sibieni, în cauza organizării expoziției a 7-a de copii acolo, mărturisesc datele de mai jos.

În prima conferință a fruntașilor, convocată de primăria comunei și prezidată de notarul substituit, dl Ioan Giurcoiu, s'a luat hotărârea unanimă, ca expoziția să se țină Damineș, la 7/20 Octomvrie a. c., în salele spațioase ale școlii capitale. S'a numit comitetul aranjator local în persoanele celor 3 preoți și a celor 8 învățători ai noștri. Acest comitet local a fost însărcinat să facă tot ce-i stă în putință în scopul asigurării bunei reuște a acestei afaceri de interes igienic-umanitar de mare folos pentru populațiune.

Comitetul aranjator, în ultima sa desfășurare, ținută sub conducerea prezidentului său, a parohului Maniu Lungu, a hotărât, ca la expoziție să nu se admită decât copii ca vârsta între 1 și 4 ani, dat fiind, că și numărul acestora trece peste 300. Pentru înlesnirea lucrărilor juralui copiii vor fi trecuți în 3 clase, provăzându-se mamele lor cu ședale de diferite culori pentru fiecare clasă. În scopul animării pentru participare, membrii comitetului aranjator și soțiile lor caută mamele la casele lor și consorziu copilașii de admisie. Prin acest contact nemijlocit cu populațiunea, se contribuie la ajungerea mai multor scopuri legate de expozițiile de copii, de oarece, cu aceste prilejuri, părinților li se vorbește despre ținerea în curățenie a copiilor și a caselor, despre alimentație, îmbrăcăminte etc.

Apelul făcut la așezămintele noastre, în cauza contribuirii la scopurile premiilor, a fost și el încoronat de succes. S'au angajat a contribui cu sume însemnate comuna politică și cea bisericească, banca noastră și fondul mizerilor, aceste din urmă cu venite foarte frumoase. Nu este esolus ca din prilejul expoziției, să se destineze o sumă oare oare din fondul mizerilor pentru crearea unui fond special pentru ajutoarea femeilor lăuze, dar săracă din Râșinari.

Partea instructivă e dată în grija medicului nostru, a dlui Dr. Ioan Bucur, care va ține o conferință despre igiena poporului dela sate. Elevii azuului nostru de copii se vor produce cu fel de fel de jocuri de copii, cu deslămașii și cântări potrivite. Deprinderile în acest scop se urmează cu mult zel sub conducerea învățătoarei, doamna Alexandrina Iarca.

Reuniunea femeilor noastre, precum se vorbește va surprinde și ea oaspeții participanți cu o frumoasă expoziție din industria de casă (luoru de mână femeiesc). Pentru delectarea și a celorla dintre ai noștri, cari nu pot lua parte la expoziție, se vor fotografe, în scopul răspândirii pe cale de foi ilustrate, o mare grupă de bărbăți: în mijloc câțiva moșnegi, înconjuțați de câțiva bătrâni și aceștia de câțiva bărbăți în floarea vârstei; o altă grupă de femei, tot ca a bărbăților, grupa junilor, a fetelor june, apoi grupa mamelor cu copii în brațe, câteva familii cu cei mai numeroși copii etc. etc.

În asemenea împrejurări expoziția noastră din Râșinari promite a se număra între cele mai binefăcătoare.

„Știe tot”.

NOUȚĂȚI.

Consistoriul superior bisericesc, al bisricii autocefale gr. ort române din regat e convocat în sesiunea ordinară de toamnă pe 10 Octomvrie v. în București. Sedințele consistoriului se vor ține de astădată în noul palat al consistorului care va fi inaugurat deodată cu deschiderea sesiunii consistoriului.

Sfințite de biserică. Preasfinția Sa Episcopul Ioan al Aradului a sfințit Duminecă biserica nouă din Dorgov, tractul Lipovei.

Dela Academia Română. În ședința publică de Vineri după amiază a Academiei Române, profesorul universitar Dr. V. Babeș a ținut o comunicare despre combaterea pelagiei și concluziunile aduse în congresul antipelagros ținut în vara aceasta la Bergamo în Italia. Doctorul Babeș a învederat măsurile luate în Italia împotriva pelagiei.

Împotriva războiului. Partidul social democrat din Ungaria a hotărât să pornească o acțiune împotriva războiului. Damineș trecută s'au ținut în capitală și în orașele din provincie peste 40 de adunări populare, în care oratorii au protestat în numele munetorimii contra războiului, afirmând că nici populațiunea din Ungarie, nici cea din Austria nu dorește războiul.

Pustiirile potopului. Sub prezidenția vicecomitetului din comitatul Mureș-Turda s'a ținut Sămbătă în Mureș-Ogorhei o întrunire, la care au participat delegați ministeriului, notarii cersuali și mai mulți reprezentanți ai comitatului. S'astabilită daunele cauzate de inundațiune fac opt milioane de coroane. În scopul de a măsura mizeria produsă de potop, va pleca o deputațiune la Budapesta și se va prezenta ministrului de interne.

Conferențele exploratorului Din Cristian. Anunțăm că Roald Amundsen, descoperitorul polului de sud, va sosi Luni în 21 Octomvrie în capitala țării noastre. În aceeași zi Amundsen va ține două conferințe în limba germană.

Congres internațional de stenografi. Se scrie din Madrid, unde zilele acestea s'a ținut al zecelea congres internațional de stenografi, că viitorul congres se va ține la Budapesta în August 1913.

Premiu. Piesa dramatică *Credința și patrie* de Schönherr, reprezentată mai de multe ori și pe scena teatrului sibian, a obținut un premiu de 3000 de coroane, destinat pentru piese pe seama teatrului țărănesc.

Un roman inedit. Contesa Sofia Tolstoj, văduva scriitorului, a găsit între lucrările rămase după moartea bărbatului său un roman, scris de Leo Tolstoj cam cu 30 de ani înainte de aceasta. Romanul poartă titlul *Petru I.*, și cu toate că nu este terminat, conține numeroase locușe splendide din societatea de pe vremea marelui țar reformator. Interesantă este și descrierea vieții intime a pomenitului țar.

Micul socialist. La tribunalul de copii din Newyork se pertractează un caz, în care judecători stau redumerați și nu prea știu ce să facă. E vorba despre un băiat din casă foarte bună, cu numele Filip Salvage, acuzat pentru furturi de mărfuri. Băiețelul a recunoscut faptele săvârșite, dar a zis cu mândrie: „Eu sunt socialist, și am furat dela cei bogăți, ca să dau celor săraci”. Cercetarea a dovedit, că în adevăr toate lucrurile furate au fost dăruite familiilor sărace, fără ca băiețelul să se împărtășească de vreun folos material.

Lapte artificial. Zărele clujene aduc știri, că profesorul Aug. Rigler, dela facultatea de medicină a universității din Cluj, după experimente de mai mulți ani, a izbutit să producă lapte artificial, întru toate egal cu cel mai nutritiv lapte natural. Materialul și aparatul, folosit la producerea laptelui artificial, formează deocamdată secretul inventatorului; până acum se știe atâtea, că copiii unui eșil precum și familia numitului profesor se hrănesc de două săptămâni cu acest lapte artificial, fără să simțască nici o turburare în procesul organismului lor. Un profesor dela aceeași facultate a declarat, că noua invenție este de mare însemnătate și din punct de vedere igienic; deoarece laptele artificial este sterilizat și, prin urmare, pus în vânzare, nu cauzează nici un fel de îmbolnăvire.

Broșura „Reforma electorală și naționalitățile („A vă asztó jogi reform é: a nemzetiségek”) scrisă de Argus, se poate căpăta la librăriile din Sibiu, Cluj, M. Ogorhei, Brașov, Deva, Dej, Bistrița, Gherla și Alud cu prețul de 1 cor. 60 fileri. În Sibiu se află de vânzare la librăriile Kraftt și Budovsky, precum și la librăria „rh diecezană”.

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăcelor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” au mai dăruit: Ioan Boariu, sodal cismar, Nicolae Cojocariu, învățcel cumpănar, câte 50 b., Vasile Bănciș, învățcel croitor 35 bani, Vasile David, inv. pantofar, Ioan Tândău, sodal pantofar, Ioan Poparu, inv. faur, câte 25 bani, Teodor Pina, sodal cismar 24 bani, Nicolae Șorosteneanu, inv. pantof., Valeriu Pleșa și Ilie Munteanu, învățceli lăcătuși, câte 50 bani, Ioan Bendorfearu, învățcel mésar 30 bani, Ioan Gherghel, învățcel lăcătuș 20 bani și Vic. Tordășianu 10 bani, iar la „Legatul Dr. Ioan Borcia” pentru ajutoarea copiilor săraci din Săliște, aplicați la meserii, au mai dăruit: doamna Geni Roman, modistă, Lazar Vasin, sodal zugrav de case, Petru Moge, cadet în cursul IV. (Budapesta) 40 bani, G. Șag 20 bani și Isidor Dop, învățcel (Cristian) 50 bani.

Teatru în Sibiu. Astăzi, Miercuri, se dau 2 reprezentațiuni: una d. a. la orele 3 pentru tinerime, și alta seara la 7 și jumătate, cea din urmă este o comedie în 3 acte, *Georgina*, și se reprezintă în beneficiu; mâine, Joi, urmează opereta romantică *Regina balului*.

Poșta ultimă.

Muntenegru a declarat război Turciei.

În cursul zilei de ieri Muntenegru a declarat război Turciei. Reprezentantul din Constantinopol al regatului muntenegrin a părăsit capitala Turciei, și a plecat la Constantința. Tot ieri a plecat regele Nichita și prințul Mirco la Podgorița, unde se află cartierul general al trupelor muntenegrine, pentru a lua comanda supremă asupra lor.

Cărți și reviste.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei, 1886—1911. Oraștie, Tipografia Nouă, I. Moș, 1912. Un volum de 94 pagini. Prețul 2 coroane. — Reuniunea femeilor din comitatul Hunedoarei, înființată cu scop de a promova industria de casă a femeilor române, își serbează în anul acesta jubileul de 25 de ani. Cu acest prilej comitetul reuniunii a publicat volumul menționat mai sus, deducându-l *țărăncii române*. Lucrarea cuprinde o schiță istorică, unde se arată toate fazele prin care a trecut reuniunea în timp de un sfert de veac, adică dela 1886 până la 1911. Reuniunea a însercat și realizează scopul mai ales prin expozițiile organizate și prin atelierul dela Oraștie, întemeiat în 1907. Acest atelier dispune astăzi de 7 războaie pentru covoare, pentru ornate bisericesti și pentru alte diferite țesături, adăpostind un număr permanent de 12—20 țărănce, care produc cele mai frumoase lucruri țesute și cusute după albumuri publicate de D. Comșe, Cornescu, Minerva Cosma și după colecțiile de modele adunate din ținuturile românești ale țării. Însemnătatea mare a atelierului zace în faptul, că răspunde portul național în toate provinciile locuite români; introduce apoi motive românești în odăjdile bisericilor. Atelierul, afară de acestea, adăpostește în serviciul său un mare număr de femei și le scutește de tratamentul mașter al atelierelor străine; — astfel, în vreme de cinci ani, sau perând în așezământul dela Oraștie 60 de lucrătoare, cărora li s'a distribuit un număr de peste 14 mii de coroane. — Averea reuniunii constă din 11.500 coroane, depuse la diferite bănci, și din obiectele și aranjamentul atelierului în preț 13.500 coroane, în sfârșit din bibliotecă și arhivă. Averea întregă face 25.000 de coroane. — În fața acestor rezultate demne de laudă, publicul românesc își va împlini o datorie sfântă sprijinind și mai departe lucrările harnice reuniuni a femeilor noastre din comitatul Hunedoarei.

Nr. 554/1912.

(345) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Petreni**, tractul Orăștiei, să scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartitie și 400 cor. dela stat pe baza documentelor celui ales cvartir și grădină în natură, cuinevenalele se vor cere dela stat.

Lemnele necesare pentru încălzit va da comuna bisericească.

Învățătorul ales va fi dator în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică cântând cu ei răspunsurile dela sf. liturgie, iar la trebuință și la utrenie cu tinerimea adultă a forma cor, fără altă remunerație, a se prezenta în vreo Duminecă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 17 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșia
protopresbiter.

Nr. 472/1912.

(350) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Drâmbariu**, se scrie concurs cu termen de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 400 cor. din repartitie, 60 cor. relut de lemne, 20 cor. relut de grădină și 200 cor. relut de cvartir, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Învățătorul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu recomandându-se candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoștință cu poporul.

Alba-Iulia, 19 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu scaunul școlar.

Ion Teculescu
protopop.

(349)

2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza deciziei comitetului parohial din 9 Septembrie a. c. se dă în arandă pe trei ani pământul de pășunat cu oile al bisericești gr.-or.

Licitatiia se va ține în 26 Octomvrie a. c. (Sf. Dimitrie) în școală la 2 ore p. m.

Prețul strigării e 400 cor., vadiu 10% în bani sau hârtii de valoare.

Informațiuni mai de aproape se pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 9 Septembrie 1912.

N. Isailă
paroh, prez.

D. Stuchirean
not. com.

Nr. 794/1912.

(341) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Ludoș**, tractul Mercurei, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 1. dela biserică cor. 600. 2. dela stat 400. 3. relut de cvartir cor. 50. 4. relut de grădină cor. 20.

Cvinevenalele se socotesc după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Cântăreții sunt preferiți.

Petenții au să-și înainteze cererile lor instruite în regulă la oficiul protopresbiterial subsemnat.

Mercurea, la 12 Septembrie 1912

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga liniștea, precum a ajunge și a susține fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacia, drogerii, parfumerii și în ale prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mâinilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 27—40

„BIBLIOTECA ȘAGUNA”REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiu

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Nr. 4—5.

Temeliile traiului nostru

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agărbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,

pictor bisericesc.

(Agărbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 34—

Mare depozit pentru sezonul de noutăți!

Costume admirabile, stoffe de bluze și haine, mă-tășuri și decoruri de catifea, articli de modă de toate prețurile. Depozit special pentru toți articli de modă.

Trusouri complete de mirese. Articlii de modă pentru

domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,

Sibiu, Strada Cîsnădiei 25.

(338) 4—6

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.**Biblioteca Bunului Păstor,**

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral

de

Ioan Hanzu,

preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.

Clerul și chestia alcoolismului

de

Dr. Augustin Egger,

fost episcop de St. Gallen.

Traducere din limba germană

de

Vasile Oana,

absolvent în teologie.

Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Toate în lume se scumpesc!

pâinea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și ghetetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie”

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentru că această renumită prăvălie de în călțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceia el poate lîfera ghetete bune și trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN

SIBIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.

Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returneze băni.

(221) 41—

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă,
Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală” I. PETRASCU

Sibiu, strada Cîsnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stoffe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 13—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma
1911: Grand premiu și med. de aur.